

Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi başlayıb

COP29 - müzakirə üçün 5 təklif

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) Azərbaycanın sədrliyi ilə noyabr ayında Bakıda keçiriləcək. Bu faktın ölkəmizin nüfuzlu beynəlxalq tədbirlərinin təşkilində zəngin təcrübəsinin global səviyyədə qəbul edilməsinin göstəricisidir. Planetin gələcəyi üçün əhəmiyyətli global problemlərin müzakirəsi və həlli baxımından COP29-un tarixə düşəcəyinə inanırıq.

Sentyabrın 30-da ilk Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi (BCAW) başlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirin açılış mərasimində COP29-un müəyyən edilmiş prezidenti Muxtar Babayev, COP29-un İqlim üzrə yüksək-səviyyəli çempionu Nigar Arpadarı, iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov, energetika naziri Pərviz Şahbazov çıxış ediblər. İqlim Dəyişmələri üzrə Hökumətlərarası Ekspertlər Qrupunun (IPCC) sədri Cim Skinin və Almaniyanın Bonn şəhərinin meri Katya Dyornerin videomüraciəti dinlənib.

Tədbir panel sessiyalarla davam edib, müxtəlif mövzularda məruzələr dinlənib, müzakirələr aparılıb.

Həmçinin Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi ilə Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası (IFC) arasında "Azərbaycanda "yaşıl bina"ların inkişaf konsepsiyasına dair yol xə-

ritəsinin hazırlanması üçün əməkdaşlıq haqqında" Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

Memorandumu Dövlət Komitəsinin sədri Anar Quliyev və Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının Azərbaycandakı nümayəndəsi Aliyev Əzimova imzalayıblar.

Qeyd edək ki, oktyabrın 4-dək davam edəcək tədbir adaptasiya olunan iqlim həllərini araşdırmaq və bu həlləri variantların tətbiqini sürətləndirmək üçün bütün dünyadan 700 nəfər insanı, o cümlədən dayanıqlılıq üzrə müxtəlif ekspert və siyasətçiləri, eləcə də özlər sektor və vətəndaş cəmiyyətinin liderlərini bir araya gətirir. Dünya ictimaiyyəti cari ilin noyabrında Bakıda keçiriləcək COP29 tədbirinə hazırlaşarkən, Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi (BCAW) iqlim təqvimində mühüm an kimi tarixə düşəcək.

BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyasından və Nyu York İqlim Həftəsindən sonra

keçirilən Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi COP Sədrliklərinin Üçlüyü tərəfindən elan edilmiş 1,5°C hədəfinə aparın yol xəritəsi çərçivəsində həyata keçirilən işlərin daha geniş vüsət almasını təmin edəcək və COP29 Sədrliyinin Fəaliyyət Gündəliyinə dəstək olacaqdır.

London İqlim Fəaliyyəti Həftəsi ilə tərəfdaşlıq çərçivəsində keçirilən Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi iqlim həllərinin inkişaf etdirilməsi məqsədində beynəlxalq əməkdaşlıq və sinerjiyi daha da gücləndirəcəkdir.

Tədbir hazırda aktual olan iqlim probleminə qabaqcıl yanaşmanı etviva edir.

Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi COP29 ərəfəsində Azərbaycanın regional liderliyini nümayiş etdirir və milli "yaşıl keçid" təşəbbüsündə aparıcı rol oynamaq əhəmiyyətini vurğulayır. Həmin toplantı yerli və regional kontekstlərə əsaslanan "yaşıl keçid"lə bağlı müzakirələrin təşviqi üçün mühüm dö-

nüş nöqtəsi olacaqdır. Bundan əlavə, Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi dayanıqlı inkişaf və iqlim fəaliyyəti öhdəliyinə sadıq olan təşkilatlarla yeni əməkdaşlıq əlaqələri, eləcə də investisiya və tərəfdaşlıqlar çərçivəsində Azərbaycanın keçid dövrünü dəstəkləməyə çalışacaqdır.

Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi əsas diqqəti yerli, milli və beynəlxalq həmkarlarla tərəfdaşlıq çərçivəsində təqdim olunan mühüm mövzulara yönəldəcəkdir. Builki tədbirin əsas mövzuları "Enerji keçidi", "Şəhərlər/Urbanizasiya olunmuş mühitlər", "Su təhlükəsizliyi", "Qida və kənd təsərrüfatı", "Kiçik və Orta biznes müəssisələri" və "Yaşıl bacarıqlar"dır. Həftənin birinci yarısında (sentyabrın 30-dan oktyabrın 2-dək) dövlət qurumları, elmi dairələr və özəl sektor nümayəndələrinin iştirakı ilə iqlim həlləri nümayiş etdiriləcək və yüksək səviyyəli beynəlxalq konfrans keçiriləcək. Həftənin ikinci yarısında (okt-

yabrın 3-4-də) Bakının zəngin mədəni irsinə müraciət etməklə ölkənin keçid prosesi ilə yaxından tanış olmaq üçün elm, təhsil, incəsənət və mədəniyyət təhəvvülünə diqqət yetiriləcək və gəzinti, muzakirə, eləcə də serqilər kimi maraqlı tədbirlər keçiriləcək. Bundan əlavə, həftənin ikinci yarısı əsas öhdəliklərin hazırlanması və imzalanması, eləcə də iqlim fəaliyyəti və əməkdaşlıqla bağlı öhdəliklərin daha da gücləndirilməsi üçün platforma rolunu oynayacaqdır. Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi həm də ümummilli iqlim dialoqunun başlanğıcı olacaq və tədricən rəsmi qurumları və vətəndaş cəmiyyətini səfərbər etməyə çalışacaqdır. Həftənin ikinci yarısında (sentyabrın 30-dan oktyabrın 2-dək) dövlət qurumları, elmi dairələr və özəl sektor nümayəndələrinin iştirakı ilə iqlim həlləri nümayiş etdiriləcək və yüksək səviyyəli beynəlxalq konfrans keçiriləcək. Həftənin ikinci yarısında (okt-

ötraf mühitə atılan tullantıların miqdarının olduqca çox olması və ötraf mühitə zərərli təsirlərini həddə çatması, demək olar ki, hamı tərəfindən qəbul edilir. Amma problemin hamı tərəfindən qəbul edilməsi həmin problemin həlli üçün kifayət deyil.

Eləcə də hamı tərəfindən qəbul edilir ki, ötraf mühitə bağlı mövcud problemlərin həlli böyük həcmdə investisiyalar tələb edir. Amma həqiqət hamı odur ki, ötraf mühit problemlərinin yalnız investisiya alətləri ilə həlli mümkün deyildir. Bu baxımdan bir sıra məsələlərə yeni baxış tələb olunur. Bakıda keçiriləcək COP29 ciddi müzakirələrdə zəngin olacaq və inanırıq ki, yeni baxışlar ortaya qoyacaqdır.

COP29-da müzakirə üçün əhəmiyyət kəsb edəcəyini nəzərə alaraq bəzi düşüncələri paylaşmağı faydalı hesab etdik. Əvvəla, ötraf mühit problemlərinin həlli və "yaşıl iqtisadiyyat"a keçid iqtisadiyyatda dövlətin rolunun azaldılması yox, artırılması tələb edir. Başqa sözlə, liberal dəyərli əsaslanan mövcud iqtisadi inkişaf modeli əvvəllər müşahidə olunmayan ciddi çağırışlarla üzləndirir. Liberal iqtisadi inkişaf modelinin öz ömrünü başa vurduğunu da söyləmək hələlik təzdir. Amma alternativ yanaşmalara artıq ciddi zərurət görünür. Alternativ yanaşmada dövlətin rolunun artacağı daha çox gözlənilir. Ona görə də global iqtisadiyyatda rəqabətə də yeni baxışın formalaşması tələb olunur. Çünki global iqtisadiyyatda rəqabətdə dövlət rolunu daha da gücləndirəcək. Ona görə də global iqtisadiyyatda güclü dövlətlərin daha da güclənməsinə və zəif dövlətlərin daha da zəifləməsinə yol verməmək üçün yeni şəraitdə

dövlətlərin "yaşıl iqtisadiyyat"da, o cümlədən "yaşıl rəqabət"ə roluna dair çərçivəni, yeni vəhd oyun qaydalarını müəyyən etmək üçün COP29 çərçivəsində Bakı bu müzakirələrə təşəbbüs göstərər və əvəhəbiyyəti edə bilər.

İkincisi, bəli, "yaşıl iqtisadiyyat"ı stimullaşdırmaq və yeni "yaşıl iş" yerləri yaratmaq üçün dövlətlər daha çox öz səhərdələri çərçivəsində dəstək verməyə çalışsınlar. Problem ondadır ki, bir sıra hallarda beynəlxalq ticarət qaydaları belə milli dəstəyi, yumşaq desək, "alqışlamır". Həmin beynəlxalq ticarət qaydaları da liberal iqtisadi inkişaf modelinin məhsulu olduğu səbəbindən başqa cür də ola bilməz. Bu fikirləri təkə Ümmüdünya Ticarət Təşkilatına deyil, həm də digər global təşkilatlara (Beynəlxalq Valyuta Fondu, Dünya Bankı) şamil etmək olar. Bu gün global təşkilatların "yaşıl iqtisadiyyat" konsepsiyasının tələblərinə tam cavab vermədiyi görünür və həmin təşkilatların transformasiya edilməsi və yaxud tamamilə yenilərinin yaradılması zəruri görünür. İstər transformasiya, istərsə də tamamilə yeni global təşkilatların yaradılması inkişaf etməkdə olan ölkələrin maraqları nəzərə alınmaqla həyata keçirilməlidir. Bu baxımdan Qoşulmalar Hərəkatı Ölkələrinin rolunu artırılıb və COP29 çərçivəsində onların adından təşəbbüslər irəli sürülməlidir.

Üçüncüsü, "yaşıl iqtisadiyyat"a keçid və bununla bağlı təklif edilən ötraf mühit siyasətinin iqtisadi artıma təsiri də müzakirə predmetidir. Ən azından ilkin dövrdə bu təsirin daha çox mənfə olacağını ehtimal etmək olar. Beləliklə "yaşıl iqtisadiyyat"a keçidin təmin

edilməsi və nəticədə azalan iqtisadi artım arasında da çətin seçim edilməsi ciddi müzakirələr tələb edir. İqtisadi artım tempinin azaldılması nəticəsində inkişaf etməkdə olan ölkələrin üzlişdiyi ziyanın inkişaf etmiş ölkələr tərəfindən kompensasiya edilməsi məsələsi də müzakirə oluna bilər.

Dördüncüsü, əsas problemlərdən biri ötraf mühitə atılan tullantıların maksimal həcmində müəyyən edilməsidir. Başqa sözlə, söhbət planetin gələcəyinə təhlükə yaradan tullantıların maksimal həcmindən gedir. Yəni ötraf mühitə atılan tullantıların hansı həcmindən sonra planetin gələcəyi baxımdan "geriyə saymaq" başlayır. İqtisadiyyatda hər zaman doğru olan yeganə düzgün cavabın olmadığı böllüdür. Amma buna baxmayaraq, ötraf mühitə atılan tullantıların maksimal həcmi nə qədər olmalıdır sualına yeganə düzgün cavabın tapılması vacibdir. Noyabr ayında keçiriləcək COP29-da tullantıların maksimal həcminin müəyyən edilməsi baxımından Bakı həm də global mərkəzə çevrilmək şansına malikdir. Bu məqsədlə COP29-da Bakıda fəaliyyət göstərəcək və dünyanın tanınmış siyasət adamlarından ibarət Qlobal Komissiyanın və elm adamlarından ibarət Qlobal Ötraf Mühit Tədqiqat Mərkəzinin yaradılması məsələsi COP29-un gündəliyinə daxil edilə bilər.

Beşincisi, COP29 "təhsilin yaşllaşdırılması" ilə bağlı global təşəbbüs üçün də əla fürsətdir və bu baxımdan Yaşıl Təhsil Modelinin də müzakirəsi faydalıdır.

Ədalət MURADOV,
UNEC-in rektoru

KOB-ların Rəqəmsallaşması Proqramının açılış mərasimi keçirilib

Bakıda İnnovasiya və Rəqəmsal İnkişaf Agentliyi (İRİA) və Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) iştirakı ilə KOB-ların Rəqəmsallaşması Proqramının açılış mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə bir sıra dövlət qurumlarının nümayəndələri, eləcə də KOB sahibkarları iştirak ediblər.

Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Samir Məmmədov tədbiri giriş nitqi ilə açaraq iştirakçıları ölkədə rəqəmsallaşma siyasəti çərçivəsində hökumət, cəmiyyət və biznes iştirakçıları üçün həyata keçirilən fəaliyyətin icmalı ilə tanış edib. KOB-ların Rəqəmsallaşması Proqramının mahiyyəti və əhəmiyyətinə toxunan S.Məmmədov bildirib ki, proqramın başlıca məqsədi rəqəmsallaşmanı təşviq etməklə kiçik və orta biznesləri dəstəkləmək, onların effektivliyini, rəqabət qabiliyyətini və bazar əhatəsini genişləndirməkdir. KOB-ların rəqəmsal alətlər, strategiyalar və qabaqcıl təcrübələr haqqında maarifləndirmə məqsədilə seminarlar və təlim proqramları təşkil olunacaq, eyni zamanda "CTO-as-a-Service" vaucərləri kimi təşəbbüslərlə bacarıqların artırılması dəstəklənəcəkdir.

O, həmçinin bu proqramın "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nda yer alan kiçik və orta sahibkarlığın inkişafının yeni və daha səmərəli stimullarla təşviq edilməsi məqsədində xidmət etdiyini də xüsusilə vurğulayıb.

Daha sonra KOBİA-nın İdarə Heyətinin sədri Orxan Məmmədov çıxış edib. O qeyd edib ki, rəqəmsallaşmanın ümumilikdə KOB-ların yeni bazarlara çıxışı, əməliyyat mühtitinin se-

mərəliyyəti və işçi heyəti ilə təmas üsullarının inkişafı baxımından böyük potensialı var: "Rəqəmsal həllər KOB-ların daha asanlıqla global dəyər zəncirinə inteqrasiya etməsinə, innovativ fəaliyyətini yüksəltməsinə və məhsuldarlığını artırmasına köməklik edə bilər".

Sonra KOB-ların Rəqəmsallaşdırılması Proqramının rəhbəri Elturan Əhmədov əvvəlcə proqramın reallaşdırıldığı 4 mərhələ haqqında təqdimatla çıxış edib "Hal-hazırda proqramın 3-cü mərhələsi icra edilir. Layihə rəhbərinin sözlərinə görə, sözügedən proqram bazar araşdırması, dünya təcrübəsi və yerli KOB-ların təhlili, təchizatçıların görüşlər və proqrama daxil olan layihələrin icrası mərhələlərindən ibarətdir". Daha sonra o, KOB-ların Rəqəmsallaşma Proqramının "digiMATE" və "DIGI30" kimi layihələri haqqında ətraflı məlumat verib.

Son olaraq, Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzinin (4SİM) icraçı direktoru Fərid Cəfərov çıxış edib. O, öz nitqində rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafına dəstək çərçivəsində həyata keçirilən təşəbbüslərdən danışıb.

Qeyd edək ki, KOB-ların Rəqəmsallaşma Proqramı onların rəqəmsal alətlərdən və qabaqcıl texnologiyalardan faydalanaraq, rəqabət qabiliyyətini artırmaq və bazar imkanlarını genişləndirmək məqsədilə hazırlanıb. Bu proqram çərçivəsində kiçik və orta bizneslər üçün maarifləndirici seminar və təlimlərin təşkil olunması, eyni zamanda "CTO-as-a-Service" kimi təşəbbüslər vasitəsilə bacarıqların artırılması dəstək göstərilməsi nəzərdə tutulur. Layihə çərçivəsində KOB-ların rəqəmsal yetkinliyi qiymətləndirilərək ehtiyaclarına uyğun fərdi yol xəritələri hazırlanacaq. Rəqəmsallaşma təşəbbüsünün grantlar və digər maliyyə mexanizmləri ilə dəstəklənməsi də nəzərdə tutulur. KOB-ların rəqəmsal inkişafını sürətləndirmək məqsədilə yaradılmış "digiMATE" platforması artıq 2024-cü ilin avqust ayında etibarən istifadəyə verilib.

"Qara dənizin yaşıl enerji qovşağı və Avropanın enerji təhlükəsizliyi" adlı elmi-praktik seminar keçirilib

Avstraliya İttifaqının Kanberra şəhərində yerləşən və ölkənin ən qabaqcıl universitetlərindən olan Avstraliya Milli Universitetində Avropa Araşdırmaları Mərkəzi, Azərbaycan, Gürcüstan və Macarıstan səfirliklərinin birgə təşkilatlığı ilə "Qara dəniz yaşıl enerji qovşağı və Avropanın enerji təhlükəsizliyi" adlı elmi-praktik seminar keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, ekspertlərin, siyasətçilərin və diplomatların iştirak etdiyi tədbirdə bərpəolunan enerji mənbələrinin inkişafı, Avropanın enerji təhlükəsizliyi və "Yaşıl döhliz" layihəsi, həmçinin global əhəmiyyətli COP29 beynəlxalq tədbir seminarının əsas müzakirə mövzularından olub.

Tədbirdə Avstraliya Milli Universitetinin professoru Endryu Bleykers dünyada gedən "yaşıl transformasiya", Avropa qitəsi və Qafqaz regionu ölkələrinin "yaşıl enerji" potensialı mövzularında xüsusi təqdimatla çıxış edib. Ekspert Azərbaycanın Xəzər hövzəsində günəş və külək enerjisi, Gürcüstanın isə su-elektrik stansiyalarının texniki imkanları haqqında auditoriyaya ətraflı məlumat verib.

Daha sonra səfirliyin müvafiqatı işlər vəkili Vaqif Cəfərov, Gürcüstan səfiri Beka Dvali və Macarıstan səfiri Zsolt Csenger-Zalan bərpəolunan enerji sahəsində həyata keçirilən layihələr, "yaşıl iqtisadiyyat"a keçid, perspektivlər, habelə "yaşıl enerji" döhlizinin yaradılmasında Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstanın mühüm rolunu barəsində təqdimatlar ediblər.

Panel müzakirələr zamanı auditoriyaya tərəfindən verilən suallar əsasında tarixi İpək yolu üzərində yerləşən Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionun mövcud "yaşıl enerji" potensialı və regionda mövcud investisiya imkanları, habelə Xəzər dənizi üzərində uzanan müasir Yaşıl Enerji Dəhlizi kimi mövzular ətrafında diskussiyalar aparılıb.

Tədbir Avstraliyanın yerli "Vibe Media" xəbər portalında da işıqlandırılıb.